

Seksuaalioikeudet Suomen kehityspolitiikan kärkeen

Suomi tunnetaan maailmalla seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien puolustajana. Seksuaalioikeuksien vastaisen liikkeen voimistuessa maailmalla Suomen tulevan hallituksen tulee vahvistaa rooliaan ja nostaa seksuaalioikeudet kehityspolitiikkansa kärkeen.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, lyhyemmin seksuaalioikeudet, ovat jokaiselle kuuluvia ihmisoikeuksia. Oikeudet kattavat esimerkiksi seksuaalikasvatuksen, seksuaaliterveyspalvelut, turvallisen abortin, ehkäisyyn, äitiysterveysten, suostumuksen sekä oikeuden ilmaista seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolensa.

Seksuaalioikeudet maailmalla

Seksuaalioikeuksien toteutumisessa on suuria haasteita, erityisesti kehittyvissä maissa. Esimerkiksi oikeus omaan seksuaalisuuteen, tietoon, ehkäisy päätöksiin tai keholliseen itsemääräämisoikeuteen eivät toteudu läheskään jokaisen kohdalla.

- Joka kolmas tyttö joutuu lopettamaan koulunkäynnin lapsiavioliiton tai -raskauden takia.
- 225 miljoonaa naista haluaisi käyttää ehkäisyä, mutta heillä ei ole siihen mahdollisuutta.
- Joka kolmas nainen kokee fyysistä tai seksuaaliväkivaltaa.
- Vuosittain tehdään arviolta 25,1 miljoonaa vaarallista aborttia, ja 97 prosenttia niistä tehdään kehittyvissä maissa.
- Joka neljäs maailman ihminen asuu maassa, jossa homoseksuaalisuus on lailla kielletty.

Seksuaalioikeuksien toteutuminen edistää kestävä kehitystä

Perusterveydenhuoltoon tulee sisällyttää seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut, mukaan lukien turvallinen abortti ja abortin jälkihoito, jotta tavoite **universaalista terveyskattavuudesta** voidaan saavuttaa.

Hyvä seksuaaliterveys ja seksuaalioikeuksien toteutuminen ovat varsinkin **naisten ja tyttöjen koulunkäynnin** ja yhteiskunnallisen osallistumisen kulmakivi.

Naisten oikeus päättää omasta kehostaan on välttämätön lähtökohta **sukupuolten välisen tasa-arvon** saavuttamiselle.

Seksuaalioikeuksien toteutuminen mahdollistaa erityisesti tyttöjen ja naisten osallistumisen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, **konfliktien estoon ja rauhanrakentamiseen**.

Suurimpia haasteita seksuaalioikeuksien toteutumisessa kohtaavat **haavoittuvassa asemassa olevat**. Edistämällä seksuaalioikeuksia tuetaan jokaisen hyvinvointia ja mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäänsä ja yhteiskuntaan.

Miksi juuri Suomi?

Konservatiivinen, naisten oikeuksia ja seksuaalioikeuksia vastustava liike vahvistuu globaalisti. Myös EU:ssa on tehty aloitteita seksuaalioikeuksien heikentämiseksi. Seksuaalioikeuksien puolustajia tarvitaan enemmän kuin koskaan.

Seksuaalioikeuksien toteutuminen tulee turvata konfliktien ja ilmastokriisin keskellä. Kriisitilanteissa seksuaaliterveyspalvelut uhkaavat heiketä ja sukupuolittunut väkivalta lisääntyy. Samalla ilmastonmuutos uhkaa maailman heikoimmassa asemassa olevien seksuaalioikeuksia ja -palveluita.

Suomi on tunnustettu ja arvostettu tasa-arvon ja seksuaalioikeuksien edistäjä kansainvälisessä yhteistyössä. Nyt on Suomen aika nostaa seksuaalioikeudet rohkeasti kehityspolitiikkansa kärkeen.

Vuonna 2021 julkaistu **kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko** linjaa, että Suomi edistää seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia, laadukkaita ja syrjimättömiä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita sekä kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta.

Selonteko laadittiin yhteistyössä parlamentaarisen ryhmän kanssa. Tavoitteena on, että selonteko linjaa Suomen kehityspolitiikkaa myös seuraavilla vaalikausilla.

Suomen on edistettävä seksuaalioikeuksia

- Kehityspolitiikassa tulee tunnistaa **yhteys seksuaalioikeuksien ja muiden kehitystavoitteiden välillä**.
- Suomen tulee **painottaa seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia kaikessa kehitysyhteistyössään**, myös esimerkiksi kahdenvälisissä hankkeissa kumppanimaissa.
- Suomi on **tuettava seksuaalioikeuksia äänekkäästi ja aktiivisesti kansainvälisillä foorumeilla**. Suomen pitää varmistaa seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia koskevat kirjaukset esimerkiksi EU:n ja YK:n linjauksissa sekä Naiset, rauha ja turvallisuus -ohjelmissa.
- Humanitaarisen avun linjauksen mukaisesti Suomen täytyy **varmistaa rahoitus seksuaaliterveydelle ja -oikeuksille** myös humanitaaristen kriisien keskellä.
- Suomen on kannettava globaali vastuunsa ja **nostettava kehitysyhteistyömäärärahojen taso 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta**. Haavoittuvassa asemassa olevien seksuaalioikeuksia edistetään parhaiten
 - lisäämällä rahoitusta UNFPalle ja seksuaalioikeusjärjestöille
 - ohjaamalla 85 prosenttia uusista kehitysyhteistyöhankkeista sukupuolten tasa-arvon edistämiseen
 - suuntaamalla 0,2 prosenttia bruttokansantulosta vähiten kehittyneisiin maihin

Lisätietoja

Riikka Kaukoranta, vaikuttamistyön asiantuntija
riikka.kaukoranta@vaestoliitto.fi, +358 44 577 5604

Sonja Hyötylä, vaikuttamistyön asiantuntija
sonja.hyotyla@vaestoliitto.fi, +358 44 493 4348